

**“ร่างกายภายใต้บงการ” การเปลี่ยนแปลงความหมาย “ความงาม”
ของสตรีไทย-จีนตามวิถีสมัยใหม่
“Under-control Body Vessel”, the Change of Meaning on “Beauty”
of Thai-Chinese Woman in Modern Age**

เกรียงไกร กองเส็ง (Kiangkrai Kongseng)^{1*}

^{1*} สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

*ผู้แต่งหลัก: อีเมล: dgt_ks@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ ประการแรก เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับความงามของสตรีไทยและจีนทั้งที่เป็นความงามทางกายและความงามของกิริยามารยาทหรือความประพฤติ ประการที่สองคือ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของความงามเกี่ยวกับเรือนร่างสตรีไทยและจีนตามบริบทของสังคมในยุคอดีตและปัจจุบัน ทั้งนี้ผลจากการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสองวัฒนธรรมจะช่วยให้เข้าใจถึงความเป็นผู้หญิงไทยและผู้หญิงจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการขยายขอบเขตการศึกษาระหว่างสองประเทศเพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกันอีกด้วย

คำสำคัญ ร่างกาย บงการ ความงาม สตรีไทย-จีน

Abstract

The purposes in writing this article are, in the first aspect, to study a belief regarding beauty of Thai and Chinese woman in both physical and manner ways and, in the second aspect, to study a change of meaning on Thai and Chinese woman's body vessel according to context of digital social and modern era. For this, the results in comparative studies between 2 cultures will help in better understanding of Thai and Chinese femininity since ancient time to the present. Further, this will help in educational extension between two countries to cooperatively create awareness.

Keywords: Body Vessel, Control, Beauty, Thai-Chinese Woman

บทนำ

ไทยและจีนเป็นประเทศที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย จากอดีตจนถึงปัจจุบันสองประเทศนี้ผ่านช่วงเวลาแห่งการสังสมอารยธรรมมาอย่างยาวนาน ซึ่งสภาพแวดล้อม ภูมิศาสตร์ การอบรมสั่งสอนตลอดจนความเชื่อต่างๆ ล้วนทำให้คนไทยและคนจีนมีแนวความคิดและทัศนคติทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในการมองสรรพสิ่ง และทัศนคติแนวคิดหรือมุมมองเหล่านั้นเองที่ส่งผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมหรือกำหนดเป็นภาพอุดมคติ โดยเริ่มจากส่วนบุคคลและขยายไปจนกลายเป็นแนวคิดร่วมกันในระดับของชุมชนและสังคม เฉกเช่นทัศนคติมุมมองต่อความงามของสตรีซึ่งทั้งไทยและจีนต่างก็มีมุมมองทั้งที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน และจากสังคมปัจจุบันจะเห็นว่า

ส่วนใหญ่จะมองในเรื่องของความงามทางกายหรือเรือนร่างเป็นสิ่งสำคัญนำหน้ามาก่อนความงามที่เกิดจากภายในจิตใจ

จะเห็นว่าสังคมไทยและจีนในปัจจุบันจะให้ความสำคัญล้วนให้ความสนใจต่อความงามทางเรือนร่างของสตรีเป็นหลัก ที่เห็นเด่นชัด เช่น มีเวทีประกวดความงามของสตรีอยู่ทั่วไป การคัดเลือกเหล่าดารานักแสดง ที่ซึ่งส่วนมากจะให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพและความงามของเรือนร่างมาเป็นอันดับแรก และความงามของจิตใจจะตามมาในภายหลัง แต่ก็ยังเป็นที่น่ายินดีว่าสังคมไม่ได้ละทิ้งในส่วนหลังนี้ไปทั้งหมด จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ไม่ว่าสังคมจะกำหนดความงามของสตรีไว้อย่างไร สิ่งหนึ่งที่มีนัยยะน่าสนใจคือ ความงามของสตรีที่ยกย่องขึ้นนั้นอยู่ภายใต้ของการบงการที่สังคมกำหนดและชี้ให้เป็นไปในทางที่สังคมต้องการ โดยยึดมั่นในคำสอนที่ปลูกฝังถ่ายทอดกันมาตั้งแต่ในอดีตจวบจนปัจจุบัน ที่น่าสนใจคือสังคมที่ว่าล้วนเป็นสังคมที่มีบุรุษในการชักนำชี้แนะเสียเป็นส่วนใหญ่ ทำให้น่าพิจารณาใคร่ครวญว่าแท้ที่จริงแล้วความงามของสตรีนั้นกำหนดโดยเพศชายหรือเพศหญิงผู้เป็นเจ้าของความงามกันแน่

ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติมุมมองต่อความงามทางกายตลอดจนความงามของกิริยามารยาทหรือความประพฤติของสตรีไทยและจีน โดยผ่านการศึกษาจากวรรณกรรมต่างๆ ทั้งของจีนและของไทย ทั้งนี้วรรณกรรมเหล่านี้เป็นวรรณกรรมที่แฝงด้วยแนวคิดคำสอนซึ่งมุ่งเน้นไปที่สตรีได้อย่างน่าสนใจ วัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้มีสองประการคือ (1) เพื่อศึกษาความเชื่อเกี่ยวกับความงามของสตรีไทยและจีนทั้งที่เป็นความงามทางกายและความงามของกิริยามารยาทหรือความประพฤติ (2) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงความหมายของความงามเกี่ยวกับเรือนร่างสตรีไทยและจีนตามบริบทของสังคมในยุคอดีตและปัจจุบัน

วิถีความเชื่อเรื่องความงามของหญิงไทยในอดีต

“ความงาม” สำหรับผู้หญิงไม่ว่าชนชาติใด ศาสนาใดล้วนถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามากกว่าทรัพย์สินเงินทอง การกล่าวถึงความงามของผู้หญิงไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงปรากฏให้เห็นอย่างหลากหลาย เช่น ภาพอุดมคติของผู้หญิงในสังคมไทยหรือ “ผู้หญิงที่ดีในอุดมคติ” คือ ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี การประพฤติตนในกรอบบรรทัดฐานของสังคมและศีลธรรม โดยเฉพาะความประพฤติทางเพศ การเคารพและเชื่อฟังพ่อแม่ เชื่อฟังและให้เกียรติสามีซึ่งเป็นผู้ปกป้องคุ้มครองตน เพราะผู้หญิงนั้นอ่อนแอ จะต้องให้สามีเป็นผู้นำและประพฤติตนเป็นช้างเท้าหลังที่ดี มีหน้าที่หลักคือดูแลรับผิดชอบงานในบ้าน การกินอยู่ของคนในครอบครัว และอบรมเลี้ยงดูลูก (พินิตา หันสวาสดี, 2544: 29-30) ค่านิยมนี้ปรากฏให้เห็นได้ในรูปของอุดมการณ์และค่านิยมเกี่ยวกับผู้หญิงที่ดีในอุดมคติของไทยในรูปแบบของกิจกรรมต่างๆ สัญลักษณ์ คำพังเพย หรือ ภาษาและวรรณกรรม ตัวอย่างเช่น บทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเรื่อง อีเหนา ตอน “อีเหนาขมนางบุษบา ได้กล่าวถึงความงามว่า

สายสมรนอนเกิดพีจะกล่อม	เจ้างามจริงพริ้งพร้อมดังเลขา
นวลละอองผ่องพักตร์โสกา	ดั่งจันทราทรางกลดหมดมลทิน
งามเนตรดั่งเนตรมฤคมาศ	งามขนงวาดดั่งคันศัลย์
อรชรอ่อนแอ้งดังกินริน	หวังถวิลไม่เว้นวายเอย

จากบทความงามของนางบุษบาข้างต้น เป็นการบรรยายถึงความงามในอุดมคติของคนไทย ซึ่งมักจะเปรียบเทียบจากสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่าสวยงาม เช่น พระจันทร์วันเพ็ญ เรามักจะชื่นชมว่าสวยและมีความสุขที่ได้เห็น หรือดวงตาของกวางที่มีความดำสนิทและแวววาวเมื่อต้องแสงไฟในยามค่ำคืน หรือปากแดงด้วยการกินหมากในสมัยโบราณ ฉะนั้นการพรรณนาถึงความงามของผู้หญิงไทยจึงมักเชื่อมโยงไปถึง การกล่าวถึง รูปร่าง เอว อรชรอ่อนแอ้น ใบหน้ากลมเกลี้ยงเกลา ผิวพรรณผุดผ่องเหลืองนวล คิ้วโก่ง ตาดำ แก้มสีมะปรางทอง หูสวยเหมือนกลีบบัว จมูกได้รูปทรงสวย ปากอ้อมมุมปากขึ้นคล้ายกระจับ คอยาว แขนกลมเรียว ต้นแขนใหญ่และเรียวยาวมาถึงปลายแขน เหมือนวงช้าง นิ้วมือกลมเรียว โคนใหญ่ ปลายเล็ก หน้าอกเต่งตึง เป็นต้น

สังคมไทยยังมีความเชื่อเกี่ยวกับความงามบนเรือนร่างของผู้หญิงในลักษณะต่างๆ อีกมากมาย เช่น เส้นขนบนร่างกาย โดยเฉพาะขนแขนและขนขา ตามความเชื่อพบว่า ผู้ใดที่ไม่มีขนแขนและขา หมายถึง ในอดีตชาติ ก่อนที่บุคคลๆ นั้นจะมาเป็นมนุษย์ บุคคลผู้นั้นได้ทิ้งเสถียร มีคนแบกหามส่งมาเกิด ในทางกลับกัน หากผู้ใดที่มีขนบริเวณแขนและขาขึ้นมากกว่าปกติ หมายถึง ในอดีตชาติก่อนที่จะมาเกิด คนผู้นั้นจึงฝ่าปาหญาความมาเกิดยังดินแดนมนุษย์ อันเป็นความเชื่อตามหลักพุทธศาสนาในเรื่อง ผู้มีบุญญาธิการ คือ ผู้ที่กระทำความดีไว้มากยิ่ง กล่าวคือ ผู้ที่ได้นั่งเสถียรคือผู้ที่ขณะมีชีวิตอยู่บนโลกมนุษย์ได้สะสมบุญด้วยการทำความดี ยึดถือในศีลธรรม ส่วนผู้ที่วิ่งฝ่าตงหญาคานั้น หมายถึง ผู้ที่ขณะมีชีวิตอยู่ไม่หมั่นทำบุญ รักษาศีล จึงต้องเผชิญกับความทุกข์ทรมานก่อนจะมาเกิดเป็นมนุษย์

ด้วยนิยามของความเชื่อดังกล่าว จึงเป็นผลพวงมาสู่ความเชื่อที่ว่า การจำกัดขนที่ไม่จำเป็นออกจากร่างกายเป็นสิ่งที่ควรกระทำ เช่น ขนหน้าแข้ง ขนแขน ขนหลัง ขนหน้าอก ขนขา ขนหน้าท้อง และขนรักแร้ ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็น ฉะนั้นผู้หญิงไทยในสมัยก่อนจึงมีวิธีการจำกัดขน เช่น การใช้ “เปลือกข้าวสาร” “ขี้เถ้า” และ “ปูนกินหมาก” รวมไปถึง “ยางมะม่วง” นำไปทาตรงบริเวณนี้ไว้กับนิ้วชี้ ซึ่งเป็นนิ้วที่จะต้องใช้ดึง หรือใช้ชี้เถ้าทาไปที่รักแร้เลย เมื่อจะถอนขนก็จะสากไม่สิ้นจนเกินไป

นอกจากนี้ผู้หญิงไทยในอดีตจะถือว่าเป็นผู้หญิงงามก็ต่อเมื่อมีฟันดำ จากกาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก ของเจ้าฟ้ากุ้ง บทที่ 9 พบการกล่าวชมฟันของผู้หญิงว่า “พิศพินรินเรียงเรียบ เป็นระเบียบเปรียบแสงนิล” คำว่านิล แปลว่า สีดำ หรือสีขาบ หรือเขียวแก่ แต่สรุปแล้วก็ออกสีกคล้ายกันคือเข้ดำทั้งสิ้น ฉะนั้น ฟันของหญิงงามในทรรคนะเจ้าฟ้ากุ้ง และคนไทยทั่วไปในสมัยก่อน จึงหมายถึงฟันสีออกดำ

นอกจากนี้ในบันทึกของ นิโกลาส แชรแวล ชาวฝรั่งเศสที่มาอยู่กรุงศรีอยุธยา สมัยพระนารายณ์ ยังบันทึกเหตุการณ์เรื่อง “พิธีการย้อมฟัน” กล่าวว่า เมื่อหญิงชายมีอายุ 14-15 ปี จะเริ่มทำให้ฟันเป็นสีดำงาม มีขั้นตอนต่อไปนี้ ขั้นตอนแรกให้ถอนเหงือกเอาหลังลงฟัน และให้ถอนอยู่เช่นนั้น 3 วัน แล้วจึงทำความสะอาดฟันด้วยมะนาว ใช้น้ำชนิดหนึ่งลูบขัด จนกระทั่งมีสีแดง หลังจากนั้นใช้ผงที่ได้จากกะลามะพร้าวเผาจนไหม้ นำมาขัดฟันจนกลายเป็นสีดำ ผู้หญิงที่เข้าพิธีนี้จะอ่อนเพลียมาก

โดยทั่วไปจะเข้าใจว่า “คนไทยฟันดำเพราะการกินหมาก” แต่ทว่า น.ณ.ปากน้ำ กล่าวถึงในตอนหนึ่งว่า “เคยเห็นคนเอาขี้มาขัดฟันให้เป็นสีดำ” ซึ่งทำจากกะลามะพร้าวมาเผาไฟ จนยางกะลา

ออก เอาอย่างนั้นมาขัดฟัน ซึ่งคำว่า ซี่ ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 382 ให้ความหมายว่า ยาย้อมฟัน ทำจากกะลามะพร้าวเผาไฟแล้วบดให้ละเอียด ใช้สีเพื่อให้ฟันดำเป็นมัน

จะเห็นได้ว่าคนไทยมีค่านิยมเรื่องการย้อมสีฟันเป็นสีดามาทหลายร้อยปี จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสร็จประพาสยุโรปเป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2440 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเรื่องสีฟันจากสีดามาเป็นสีขาว ทั้งนี้เกิดจากการพยายามปรับตัวให้มียารย้อมตามชาติตะวันตก และค่านิยมเรื่องการย้อมสีฟันดำก็ได้สิ้นสุดลงในช่วงสมัยรัชกาลที่ 8 คือ สมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม ได้สั่งให้คนไทยเลิกกินหมาก

ความงามของผู้หญิงไทยยังปรากฏในพิธีการถวายตัว พิจารณาได้จากในสมัยกรุงศรีอยุธยา พบว่าการ “ทาหน้าขาว” เป็นโบราณประเพณีอย่างหนึ่งของมเหสีสมัยอยุธยา เป็นคติความเชื่อที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยโบราณว่า พระมหากษัตริย์เปรียบดั่งองค์สมมติเทพ ซึ่งองค์สมมติก็คือ องค์พระนารายณ์ที่อวตารลงมาบำบัติทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาราษฎร์บนโลกมนุษย์ ดังนั้นเหล่าสตรีผู้เข้ามาเป็นมเหสี สมม นางใน จึงเปรียบเสมือนนางฟ้าเทพธิดาบนสวรรค์ตามลงมาคอยปรนนิบัติรับใช้ ซึ่งเหล่านางฟ้าเทพธิดาทั้งหลายจะมีผิวขาวนวล คิ้วโก่งดั่งคันศร ผมดำขลับ ปากแดงดั่งสีชาด “ชาด” ตามความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หน้า 374 ให้ความหมายว่า “น. วัตถุสีแดงสดชนิดหนึ่ง เป็นผงก็มี เป็นก้อนก็มี ใช้ทำยาไทยหรือประสมกับน้ำมันสำหรับประพัตราหรือทาสิ่งของ ว. สีแดงสดอย่างหนึ่ง เรียกว่า สีแดงชาด” ซึ่งเป็นความงามในอุดมคติของเหล่านางฟ้าตามความเชื่อจากคัมภีร์ไตรภูมิพระร่วง เป็นวรรณกรรมสมัยสุโขทัย กล่าววว่า

“...ฝูงผู้หญิงอันในแผ่นดินนั้นงามทุกคน รูปทรงเขานั้นบมิต่ำบมิสูงบมิพีบมิพอม บมิขาวบมิดำ สีสมบูรณ์งามดังทองอันสุกเหลืองเป็นที่พึงใจฝูงชายทุกคนแล นีวตินนีวมือเขานั้นกลมงามนระเน่ง เล็บดินเล็บมือเขานั้นแดงงามดั่งน้ำครั่งอันทันทันแต่งแล้วแลแต่มีไว้ แลสองแแก้มเขานั้นใสงามเป็นนวล ดังกล้วยเอาแบ่งผัด หน้าเขานั้นหมดเกลี้ยง ปราศจากมลทินหาฝ้าใบบมิได้ แลเห็นดวงหน้าเขาใสดุจดวงพระจันทร์อันเพ่งบูรณ์นั้น...มีลำแข้งลำขานั้นงามล่ำกลวยทองผาแผด...ท้องขานั้นงามราบเรียบ ลำตัวเขานั้นอ่อนแอ่นเกลี้ยงกลมงาม แลเส้นขนนั้นก็ละเอียดอ่อนนุก แลเส้นผมเขานั้นอ่อนนุก 8 เส้น ผมเขาจึงเท่าผมเรานี้เส้นหนึ่ง แลผมเขานั้นด้างามดั่งปีกแมลงภู่ เมื่อประลงมาถึงริมป่าเบื้องต่ำ แลมีปรายผมเขานั้นงอนเบื่องบนทุกเส้น แลเมื่อเขานั่งอยู่ก็ดี ยืนอยู่ก็ดี เดินไปก็ดี ดังจักแย้มหัวทุกเมื่อ...”

(พระมหาวรรณราชาลิไท, 2509: 86. อ้างใน บุญยงค์ เกศเทศ, 2532: 62)

ดังนั้นผู้หญิงใดหากได้รับพระมหากรุณาโปรดเกล้าให้ถวายตัวเป็นบาทบริจาริกาแก่มหากษัตริย์แล้ว ตามโบราณราชประเพณีจึงจำเป็นต้องจัดเตรียมเครื่องแต่งตัวเครื่องประดับและที่สำคัญคือเครื่องแต่งหน้าให้ประหนึ่งว่าเป็นดั่งนางฟ้าเทพธิดา การทาตัวด้วยสีขาวนั้นก็เพื่อจะได้มองเห็นรูปร่างและใบหน้าได้ชัดเจน เพราะสมัยก่อนมีแต่เทียนไข

นอกจากนี้จารีตประเพณีโบราณของขั้นตอนการถวายตัวก็เป็นอีกประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญของความงามคือ หญิงสาวทั้งหลายจะต้องผ่านการล้างและอบร่ำอวยวะเพศอย่างพิถีพิถัน และ “ท่า” แรกในการถวายตัวคือ พนมมือนอนหงายในท่า “พับเปิด” เพื่อไม่ให้ตน/เท้าของหญิงที่กษัตริย์กำลังทรงร่วมเพศไปสัมผัสพระวรกายของพระเจ้าแผ่นดิน เพราะตามคติความเชื่อชาวสยามแล้ว เท้าเป็นของต่ำที่จะไม่สามารถถูกหรือสัมผัสพระเจ้าแผ่นดินซึ่งประหนึ่งเทพเจ้าอัน

สูงสุดได้แม้แต่เพียงพระบาทของพระองค์ “ท่าพับเป็ด” ของผู้หญิงจึงกลายเป็นท่าแรกและท่าบังคับตามจารีตประเพณี ในท่าร่วมเพศหลังจากนั้นน่าจะขึ้นอยู่กับพระราชานิยมส่วนพระองค์ (เผ่าทอง ทองเจือ, 2552) แต่อย่างไรก็ตามบางท่าก็ถือว่าเป็นท่าต้องห้าม เช่น ศีรษะหรือผม ห้ามไปสัมผัสหรือแม้แต่เอื้อมมือกรายข้าม เพราะถือว่าเป็นการดูถูกอย่างมหันต์ (มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์, สันต์ ท. โกมลบุตร, ผู้แปล, 2548: 180)

ในสมัยโบราณยังมีพิธีการถวายตัวของผู้หญิงที่เรียกว่า “นางมหรสพ” นางมหรสพถือเป็นสตรีที่มีความสามารถพิเศษในการร้องรำทำเพลง และให้ความบันเทิง ก่อนที่ผู้หญิงจะก้าวเข้ามาเป็นนางมหรสพที่ทำหน้าที่ปรนนิบัติรับใช้ด้วยการให้ความบันเทิงเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน จะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ คือ นางมหรสพจะต้องมีลักษณะเป็นหญิงงามในอุดมคติอย่างครบถ้วน ขั้นตอนต่อไปคือจะต้องนำผู้หญิงไปตรวจสุขภาพร่างกาย เพื่อดูว่าไม่ได้พิการหรือมีข้อบกพร่องเกิดขึ้นแก่ร่างกาย เมื่อพอใจทุกอย่างแล้วก็จะนำไปถวายให้พระราชามารดาทอดพระเนตรเพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้หญิงสามารถผ่านด่านต่างๆ ได้แล้วก็จะนำไปสู่ “การถวายตัว” บทบาทของนางมหรสพถูกสร้างมาเพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ชายโดยเฉพาะตั้งแต่การแสดงมหรสพ ซึ่งหากบางคนได้รับความโปรดปรานก็จะได้รับคัดเลือกให้ไปปรนนิบัติถึงบนเตียง (ภูษิตา อุดมอักษรภาดา, 2551: 67-72)

นอกจากความงามของผู้หญิงแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งสำหรับสังคมไทย คือ พรหมจารีของผู้หญิงซึ่งเป็นความงามที่มาจากความประพฤติกริยามารยาท พรหมจารีและการรักษาวงสรวงตัวเป็นสิ่งที่ผู้หญิงต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด สะท้อนให้เห็นถึงปรากฏที่เกิดขึ้นในสมัยสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา โดยสมัยนั้นมีการรับเอาความเชื่อในเรื่องเพศแบบวิคตอเรียน ซึ่งเชื่อว่าเพศสัมพันธ์แบบที่มีการแต่งงานและเพื่อก่อให้เกิดการผลิตรายาท กิจกรรมทางเพศถือเป็นสิ่งชั่วร้าย ผู้หญิงไม่ควรมีความต้องการทางเพศ หน้าที่ของผู้หญิงคือการดูแลบ้าน การเป็นภรรยาและแม่ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าปกปิดเรือนร่างมิดชิด ผู้หญิงควรทำตามหน้าที่ที่สังคมกำหนด เป็นเพียงผู้ตามที่ดี และเป็นผู้รองรับความต้องการของผู้ชาย (ชนคดี ทินนาม อ้างใน ยศ สันตสมบัติ, 2535 หน้า 73-77; ลลนา กาศวิบูลย์, 2544:59)

วิถีความเชื่อเรื่องความงามของหญิงจีนในอดีต

ตามประวัติศาสตร์ของจีนเชื่อว่าหญิงสาวที่มีความงามจะต้องประกอบไปด้วย “ใบหน้า” หญิงสาวจะต้องมีใบหน้ารูปไข่ถือว่าเป็นรูปหน้าที่ได้สัดส่วนที่สุด และเมื่อแบ่งสัดส่วนตามขวางจะได้ 3 ส่วน ได้แก่ จากโหนกถึงคิ้ว จากคิ้วถึงปลายจมูก และจากปลายจมูกถึงคาง นอกจากนี้องค์ประกอบบนใบหน้าเมื่อแบ่งตามระหว่างตาสองข้างจะต้องเท่ากัน หากหญิงใดมีลักษณะนี้ก็จะถือว่าหญิงสาวผู้นั้นมีเสน่ห์

ความงามของคิ้ว ในสมัยโบราณชาวจีนเชื่อว่าคิ้วคือสิ่งที่แสดงถึงควมมีเสน่ห์ของผู้หญิงมากที่สุด เพราะคิ้วสามารถสะท้อนอารมณ์ของผู้หญิงได้ จึงมีชื่อเรียกว่า “สายรุ้งแห่งอารมณ์” ความงามของคิวยังต้องขึ้นอยู่กับแต่ละยุคสมัย เช่น ในราชวงศ์ฉิน คิ้วจะต้องดกดำ ยาวโค้งเหมือนคันศร ราชวงศ์ฮั่น คิ้วจะต้องเป็นรูปสามเหลี่ยม ราชวงศ์ถังผู้หญิงนิยมกันคิ้วให้เป็นรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยวหรือใบหลิวง และอวี่วะที่มองว่ามีเสน่ห์รองลงมาคือ ไพลาร้าและคอค นอกจากนี้ ดวงตาจะต้องมีลักษณะเรียวยาว หางตาดาวัดโค้งขึ้น ลูกนัยน์ตาดำสนิท อีกทั้งริมฝีปากจะต้องมีขนาดเล็ก เป็นสิริมงคล

เป็นมันเงา มุมปากตึงโค้งขึ้น “ปากเล็กเหมือนผลเซอรี” เป็นริมฝีปากที่ถือว่างดงามที่สุดของผู้หญิงจีน

ในส่วนของรูปร่าง ได้แก่ เอว เอวต้องคอดให้เห็นส่วนเว้าส่วนโค้งที่งดงามได้สัดส่วน เพราะสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนช้อยและอ่อนโยนของผู้หญิง ดังนั้นผู้หญิงในสมัยก่อนของจีนจึงจะต้องมีรูปร่างเหมือนนาฬิกาทราย จึงจะสมบูรณ์แบบที่สุด เรื่องความเชื่อเกี่ยวกับเอวคอดนี้เปรียบเทียบกับความสวยงามของผู้หญิงมานานแล้วในประเทศจีน โดยมีเรื่องเล่าถึง “อ่องฉู่หลิง” (楚灵王 Chǔ Líng Wáng) ว่าเมื่อออกว่าราชการชอบดูขุนนางมีเอวคอดเล็ก รูปร่างทรวดทรงอ่อนแอเหมือนกิ่งหลิว เพราะอ่องฉู่หลิงเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้เป็นความงามทางสายตา ทำให้ในวังหลวงมีสง่าราศี จนบางครั้งมีขุนนางบางคนที่มีรูปร่างบอบบางใช้โอกาสนี้เข้าประจบจนเป็นที่โปรดปรานของอ่องฉู่หลิง ด้วยเหตุนี้ขุนนางทั้งหลายจึงพยายามหาหนทางที่จะทำให้ตนเองมีรูปร่างดีเพื่อจะได้เป็นที่โปรดปรานและได้รับความไว้วางใจจากอ่องฉู่หลิง เช่น การกินข้าววันละหนึ่งมื้อ ส่งผลให้บรรดาขุนนางมีอาการวิงเวียน และอ่อนเพลียเนื่องจากได้รับอาหารไม่เพียงพอต่อร่างกาย นอกจากนี้ขุนนางบางคนยังใช้วิธีการนำผ้าแถบมารัดเอวจนแน่นเพื่ออำพรางหุ่นให้มีขนาดเล็กลง จากระสนิยมส่วนตัวของอ่องฉู่หลิงนี้เอง ส่งผลต่อการทำงานของบรรดาขุนนาง เพราะต่างไปให้ความสนใจกับการลดสรีระเพื่อจะได้เป็นที่โปรดปรานของอ่องฉู่หลิง

ในสมัยโบราณชาวจีนเชื่อว่า หากหญิงผู้ใดได้รับความรักเปรียบเสมือนไก่งามที่ไร้ขน หากจะถอนหรือโกนก็ไม่มี ความงาม ไร้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นผู้หญิง พ่อแม่ในยุคสมัยก่อนจึงไม่นิยมให้ลูกหลานโกนหรือถอนขนรักแร้ เหตุเพราะการไว้ขนรักแร้สื่อให้เห็นถึงการเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงความเป็นสาวบริสุทธิ์นั่นเอง

นอกจากนี้ ผู้ชายจีนเมื่อสมัย 200 กว่าปีก่อนพุทธกาล มองความงามของผู้หญิง เกี่ยวกับมือ ลำคอ ฟัน คิ้ว เอาไว้ว่า

มือนุ่มดุจดุจเท้าอ่อน	อรชรเนียนผิวแม่
ลำคอดุจหนอนแล	ฟันคมงามดั่งบวบเต้า
เห็นปอยเกศาห้อย	มีสองปอยไว้เหนือเกล้า
สองคิ้วรีวเรียว	เว้าโค้งคล้ายหวดแมลง
รอยยิ้มยิ้มงามนัย	ตาแววับระยิบใส

จากบทประพันธ์ข้างต้นบทนี้กล่าวถึงมือของผู้หญิงนั้นว่าอ่อนช้อยงดงามเหมือนหย้าที่เพิ่งแตกใบอ่อน ลำคอก็ขาวอวบเหมือนหนอนตัวด้วงที่ขบกัดกินต้นข้าว เปรียบฟันคมงามเหมือนซี่กบวบน้ำเต้า แม้แต่คิ้วก็เปรียบเป็นหวดของผีเสื้อกลางคืนชนิดหนึ่งชื่อ เอ้อ ซึ่งคนจีนก็เรียกคิ้วของผู้หญิงที่เรียวเป็นเส้นหวดผีเสื้อว่า “เอ้อเหมย” (蛾眉 é méi) เอ้อ หมายถึง ผีเสื้อกลางคืน, เหมย หมายถึง คิ้ว คำว่า “เอ้อเหมย” จึงใช้ในความหมายที่หมายถึงหญิงที่มีคิ้วงาม (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2548: 34)

ความงามของเท้าสำหรับผู้หญิงชาวจีนสำคัญมาก โดยเฉพาะประเพณีการมัดเท้า (缠足 chán zú) ชาวจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับการมัดเท้าว่า ผู้หญิงคนใดที่มีเท้างามอันเกิดจากการมัดเท้าจะมีชายที่มีฐานะร่ำรวยมาสู่ขอเป็นภรรยา และผู้หญิงที่มัดเท้ายังแสดงถึงความเป็นผู้ดี เกิดในตระกูลสูง

ศักดิ์ เพราะเมื่อเวลาเดินไปทิศทางไหนก็จะมีคนรับใช้คอยจุง ที่สำคัญคือผู้หญิงเหล่านี้จะได้รับการยกเว้นจากการทำงานเพราะถือว่าเป็นการแลกกับการทำให้เท่าพิการ ผิดรูปร่างไปจากเดิม และผู้หญิงจีนคนไหนไม่รัดเท้าจะถูกมองว่าเป็นชนชั้นต่ำ เป็นพวกใช้แรงงาน ดังนั้น เมื่อเด็กหญิงอายุ 5 ปีขึ้นไปจะต้องเริ่มถูกรัดเท้า และหากไม่ยอมก็จะถูกเขียนต้อยอย่างทารุณ การรัดเท้า ความสวย และความไม่สวยจึงมีผลต่อชีวิตของผู้หญิงเป็นอย่างมาก เพราะความงามสูงสุดของผู้หญิงคือการมีเท้าเล็กเหมือนกลีบดอกบัว ในสมัยก่อนการรัดเท้าถือเป็นข้อบังคับทางสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในชนชั้นใดเมื่อมีอายุได้ 4-5 ขวบ จะต้องรัดเท้า

ประเพณีการมัดเท้าเริ่มมีมาตั้งแต่สมัยถัง มีกษัตริย์องค์หนึ่งพระนามว่า หลี่โฮ่วจู (李后主 Lǐ Hòu Zhǔ) มีนิสัยชอบอ่านหนังสือ มีฝีมือด้านอักษรศาสตร์และจิตรกรรม แต่กลับขาดความสามารถทางด้านารปกครองประเทศ พระองค์ทรงมีพระสนมนางหนึ่ง ซึ่งเด่นร่าอ่อนช้อยงดงาม นางใช้ผ้าพันเท้าไว้ เท้าของนางเล็กและโค้งงอด้งพระจันทร์เสี้ยว นางสาวมณฑุ์เท้าขาวเด่นระบำอยู่บนดอกบัวที่ทำด้วยทองสูง 6 ฟุต ลอยละล่องดุจเทพธิดา นางได้รับความรักใคร่เอ็นดูจากกษัตริย์โฮ่วจูเป็นอย่างมาก คนในสมัยต่อมาจึงใช้คำว่า “จินเหลียน”(金莲 jīn lián) หมายถึง ดอกบัวทองมาบรรยายถึงเท้าเล็กๆ ของหญิงสาว จากนั้นเป็นต้นมา กระแสนิยมการมัดเท้าภายใต้การริเริ่มของนักปกครองในระบบศักดินา ก็ได้สืบทอดต่อๆ กันมา นับวันกระแสนิยมนี้ก็ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น จนกระทั่งสาวที่มีเท้าใหญ่แทบไม่มีโอกาสได้แต่งงาน (กรรณิการ์ โกวิทกุล, 2549: 113-114)

ประเพณีการมัดเท้าถือได้ว่าสร้างความเจ็บปวดและทุกข์ทรมานให้แก่ผู้หญิงจีนมาก ผู้หญิงจีนนับไม่ถ้วนต้องพิการหรือเสียชีวิต เพราะขั้นตอนที่โหดเกินกว่าคำบรรยาย เด็กผู้หญิงจะต้องทนเจ็บปวดอยู่ตลอดในช่วง 2 ปี โดยขั้นตอนการมัดเท้าให้พิการหรือผิดรูปร่างนั้นจะต้องเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ให้พร้อมตั้งแต่ก่อนจะทำการมัดเท้า ซึ่งประกอบด้วยผ้ามัดเท้าที่ทำจากผ้าไหมหรือผ้าฝ้าย อ่างน้ำ น้ำอุ่น กรรไกร สารส้ม ในขั้นแรกหญิงสาวต้องล้างเท้าให้สะอาดเสียก่อน จากนั้นนำสารส้มมาถู แล้วค่อยพันเท้าด้วยผ้าเป็นชั้นๆ จากส้นเท้าไล่มาจนถึงนิ้วเท้า โดยหักนิ้วเท้าทิ้งให้ติดชิดกับฝ่าเท้าด้านใน แล้วพันจนแน่น ผ้าที่ใช้รัดเท้าปกติกว้างประมาณ 3 นิ้ว-3.5 นิ้ว แคบสุดไม่ต่ำกว่า 2.5 นิ้ว และยาว 7-10 ฟุต เป็นอันเสร็จกระบวนการ (ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, 2553: 47) โดยเท้าดอกบัวที่สวยงามจะต้องมีลักษณะ 7 ประการ คือ บาง เล็ก เรียว หอม นุ่ม และต้องมีขนาดเท่ากัน จนมีสำนวนจีน ที่ว่า”ชั้นซุนจินเหลียน”(三寸金莲 sān cùn jīn lián) แปลว่า “เท้าเล็กขนาด 3 นิ้ว” (เสี่ยวหลง, 2551: 140)

ในราชสำนักชิงเมื่อชาวแมนจูเข้ามาผู้ปกครองประเทศก็ดูจะไม่ชอบใจกับประเพณีของชาวฮั่นนัก เมื่อจักรพรรดิคังซี (康熙 Kāng Xī) (ค.ศ.1662-1721) ขึ้นครองบัลลังก์ได้ 3 ปี ทรงมีพระราชโองการให้เลิกประเพณีดังกล่าว โดยจะลงโทษพ่อแม่ของผู้ที่ฝ่าฝืนแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ และกลับกลายเป็นว่าหญิงสาวชาวแมนจูจากที่เคยสวมรองเท้าไม้ ก็หันมานิยมใส่รองเท้าที่มองจากภายนอกแล้วเป็นรองเท้าผ้านุ่มนิ่มลวดลายสวยงาม และมีรูปทรงเหมือนรองเท้าดอกบัวทองคำด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะหญิงชาวฮั่นการรัดเท้ายิ่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของการไม่ยอมศิโรราบต่อราชวงศ์ชิง จนกระทั่งสมัยของจักรพรรดิเฉียนหลง (乾隆 Qián Lóng) (ค.ศ.1736-1795) ได้ทรงออกคำสั่งห้ามหลายครั้งไม่ให้รัดเท้า ความคลั่งไคล้ในแฟชั่นจึงค่อยลดลงไปได้บ้าง แต่ก็ยังมีการลักลอบทำกัน

อยู่ (ศิริพจน์ เหล่ามานะเจริญ, 2553: 47) เช่นเดียวกันกับในปีค.ศ. 1912 มีการสั่งห้ามให้มีการรัดเท้า แต่ผู้หญิงจีนจำนวนมากก็ยังเต็มใจเจ็บปวด เพราะมีความเชื่อว่าการรัดเท้าให้เล็กเหมือนตุ๊กตาจะเป็นสิ่งกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และช่วยให้ช่องคลอดของผู้หญิงกระชับ สร้างความสุขให้แก่ผู้ชายได้

นอกจากนี้พิธีการคัดเลือกผู้หญิงเพื่อเข้าถวายงานในวังยังต้องพิจารณาถึงฐานะและความงามของรูปร่างหน้าตาอีกด้วย โดยพิธีการคัดเลือกนี้เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปีเทียนฉี ฮ่งเต๋ซิง สมัยราชวงศ์หมิง ในราวปี ค.ศ. 1621 โดยวิธีการคัดเลือกจะส่งขันที (太监 tài jiàn หรือ 宦官 huàn guān) มาทำหน้าที่และดูแลระมัดระวังผู้หญิงทั้งหลายซึ่งเป็นสมบัติของจักรพรรดิ ขันทีไปทั่วประเทศเพื่อคัดเลือกผู้หญิงที่ชาติตระกูลดี และมีอายุอยู่ในช่วง 13-16 ปี จำนวนทั้งสิ้น 5,000 คน หลังจากนั้นเหล่าขันทีจะดำเนินการคัดเลือกผู้หญิงรอบแรก โดยให้ยื่นเรียงแถวหน้ากระดานตามลำดับอายุประมาณแถวละ 100 คน บรรดากงกง (公公 gōng gōng คำเรียกอีกชื่อของขันที) ก็จะทำการคัดเลือกคุณสมบัติ เช่น สูง เตี้ย ผอม หรืออ้วนเกินไปก็จะคัดออก เมื่อผ่านการคัดเลือกรอบแรก ผู้หญิงที่ผ่านเข้ารอบทั้งหมดจะต้องยื่นเรียงแถวเหมือนรอบที่หนึ่ง ขันทีก็จะตรวจสอบคุณสมบัติตั้งแต่ หู ตา ปาก จมูก ฝ่ามือ ฝ่าเท้า และถ้าหากพบว่ามีเพียงจุดเดียวที่ไม่เป็นไปตามคุณสมบัติก็จะคัดออกทันที หลังจากนั้นก็จะให้แจ้งชื่อ และประวัติ เพื่อจะฟังน้ำเสียงและกริยาท่าทาง หากใครฟังไม่สะอาด ฟันเหลือง ฟันเก ฟันไม่สวย เสียงใหญ่ ฟังแล้วไม่ไพเราะก็จะถูกคัดออกทันทีเช่นกัน

ในรอบที่สาม ขันทีจะใช้ไม้วัดมือและเท้า หากผู้หญิงคนไหนมีมือสั้นเท้าใหญ่ก็จะถูกคัดออก และให้ส่วนที่ผ่านทดลองเดิน 10 ก้าวเพื่อดูท่วงท่าในการเดิน ผู้หญิงที่ผ่านเข้ารอบ 1,000 คน จะถูกนำเข้าพระราชวังเพื่อให้หมอตระกูลภายใน หลังเสร็จสิ้นขั้นตอนนี้จะเหลือหญิงสาวประมาณ 300 คน ทั้งหมดจะได้อาศัยอยู่ในวังเป็นเวลา 1 เดือน ในระหว่างนี้ฮองเต๋จะส่งคนมาสืบอุปนิสัยของผู้หญิงเหล่านี้ ว่ามีนิสัยฉลาดหรือโง่ มีความอ่อนโยนหรือแข็งกระด้าง สุดท้ายจะเหลือผู้หญิง 50 คนที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นพระสนม

นอกจากขันทีจะทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติทุกประการของหญิงสาวแล้ว สำหรับประเพณีจีน อีกบุคคลหนึ่งที่สำคัญในการคัดเลือกหญิงสาวคือ “หนีสื่อ” (女使 nǚ shǐ) ทำหน้าที่จัดวางตารางวันเวลาและดูแลความเรียบร้อยในเรื่องการเสพกามรสของกษัตริย์จีน หนีสื่อจะพาหญิงสาวเข้าวัง และจะมอบแหวนเงินให้แก่ทุกคนใส่ไว้ที่นิ้วมือข้างขวา เมื่อใดใครได้เสพสังวาสกับกษัตริย์แล้วจะต้องเปลี่ยนเอาแหวนนั้นมาสวมไว้ที่นิ้วมือข้างซ้าย พร้อมทั้งจดบันทึก วัน เวลา ที่ได้ร่วมเพศ ซึ่งการจดบันทึกนี้จะต้องใช้พู่กันสีแดงชนิดพิเศษที่เรียกว่า “ทองกวน” (铜管 tóng guǎn) หนีสื่อยังต้องคอยรายงานสุขภาพและการมีระดูของผู้หญิงเหล่านี้ต่อกษัตริย์อยู่เสมอ และเมื่อผู้หญิงคนใดที่ร่วมเสพสังวาสกับกษัตริย์จนเกิดตั้งครรภ์ขึ้น หนีสื่อจะให้ผู้หญิงคนนั้นสวมแหวนทองอีกหนึ่งวง หนีสื่อจะพยายามให้กษัตริย์ได้ร่วมเสพสังวาสกับผู้หญิงเหล่านี้ตามวันเวลาตามปฏิทิน ส่วนหญิงคนไหนจะได้ร่วมเสพสังวาสกับกษัตริย์วันไหนและบ่อยแค่ไหนก็ต้องขึ้นอยู่กับฐานะของแต่ละคนอีกด้วย

ผู้หญิงที่ถือว่ามีฐานะสูงกว่าผู้หญิงอื่นๆ คือ ฮองเฮา แต่ฮองเฮามีโอกาสเสพสังวาสกับกษัตริย์ได้เพียงเดือนละหนึ่งครั้งเท่านั้น สาเหตุเพราะ คนจีนมีความเชื่อว่าผู้ชายจะได้รับการบำรุงและชดเชยพลังจากพลังจางในช่องคลอดของผู้หญิงในระหว่างเสพสังวาส ซึ่งเป็นการผสมกลมกลืนระหว่างธาตุหยิน (阴 yīn) และธาตุหยาง (阳 yáng) ดังนั้นกษัตริย์จีนจะต้องร่วมเสพสังวาสกับ

บรรดาผู้หญิงที่มีฐานะต่ำก่อน เพื่อให้มีพลังกำลังมากถึงขีดสุด ถึงจะร่วมเสพสังวาสกับของเขา เพื่อที่จะให้เขามีลูกที่แข็งแรงและเฉลียวฉลาด นอกจากนี้ยังมีความเชื่อที่ว่า กษัตริย์จีนจะร่วมเสพสังวาสกับของเขาเฉพาะในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำเท่านั้น เนื่องจากของเขาเปรียบได้ดังดวงจันทร์รา ส่วนกษัตริย์เปรียบเหมือนดวงตะวัน จึงเปรียบเสมือนสิ่งแทนพลังจักรวาลทั้งสอง คือ เพศหญิงและเพศชาย มีความเหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากที่สุด

ในทางกลับกัน ผู้หญิงที่มีฐานะต่ำกว่าจะไม่ได้รับโอกาสจากกษัตริย์ที่จะนอนค้างคืนด้วยกันได้ แต่กษัตริย์จะนอนค้างคืนได้กับผู้หญิงที่มีฐานะสูงเท่านั้น ส่วนหญิงที่มีฐานะต่ำกว่าหรือรองลงมาเมื่อเสพสังวาสเสร็จ กษัตริย์จะต้องรีบออกจากตำหนักในก่อนฟ้าแสงเสมอ ดังปรากฏในคัมภีร์ซือจิง (诗经 Shī jīng) บทที่ 21 ดาวดวงน้อย ได้เขียนระบายความรู้สึกเอาไว้ว่า

小星

嘒彼小星，三五在东。肃肃宵征，夙夜在公。寔命不同！

嘒彼小星，维参与昴。肃肃宵征，抱衾与裯。寔命不犹！

ดาวดวงน้อย

เห็นดาวรายพรายพร่างกลางเวหา	สามดาราสุกสว่างกลางหมู่ไถ่
อีโคทองมีห้าระยับไกล	สุกใสในเบื้องบูรพา
เมื่อคำคืนราตรีปรนนิบัติ	ตะโพนรัดเกล้าโลมกระสันหา
จะรอรุ่งแรมคืนกษัตรา	ด้วยชะตาลิขิตมาต่างกัน
เห็นดาวรายพรายพร่างกลางเวหา	สามดาราสุกสว่างกลางหมู่ไถ่
อีโคทองมีห้าระยับไกล	มีเยื่อใยผูกพันกันนานนาน
เมื่อคำคืนราตรีปรนนิบัติ	ตะโพนรัดเกล้าโลมเกษมศานต์
ได้ผ้าห่มบ่มรักสุขสราญ	ด้วยชะตาประทานให้ต่างกัน

จากบทประพันธ์ข้างต้นแสดงออกถึงความน้อยเนื้อต่ำใจของผู้หญิงที่ตกอยู่ในฐานะกินน้ำได้ศอก ที่เฝ้าหวังว่ากษัตริย์จะเมตตาอยู่ค้างคืนด้วย ทั้งที่รู้ดีอยู่แล้วว่าฐานะของตนเองเป็นไปไม่ได้ บทประพันธ์นี้จึงกลายเป็นสิ่งที่สะท้อนความในใจของผู้หญิงที่เป็นภรรยาน้อยทุกคนในจีน (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2548: 30-33)

เปิดโลกความงามบนเรือนร่างสตรีไทย-จีนผ่านมุมมองของสังคมยุคสมัยใหม่

จากการศึกษาพบว่า สังคมไทยและสังคมจีนมีค่านิยมและพฤติกรรมที่แสดงนัยให้เห็นถึงความเหนือกว่าของชายเมื่อเปรียบเทียบกับหญิง สังคมไทยและจีนให้คุณค่ากับแต่ละเพศต่างกัน รวมทั้งสร้างความไม่เท่าเทียมกันในบทบาท โดยกำหนดหน้าที่รับผิดชอบที่ทำให้รู้สึกว่าการกระทำต่างๆ ของผู้ชายมีความสำคัญเหนือกว่าผู้หญิง เช่น วัฒนธรรมการเมือง การปกครอง ศาสนา ค่านิยม สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเกิดจากอำนาจของผู้ชายได้สร้าง “กฎวัฒนธรรม” ขึ้น จนกระทั่งกลายสภาพเป็น

ค่านิยมที่ปรากฏให้เห็นได้ในรูปของอุดมการณ์สังคม ส่งต่อเป็นความหมายผ่าน รูปแบบของกิจกรรมต่างๆ ภาษา วรรณกรรม สัญลักษณ์ คำพังเพย และอื่นๆ ตามอุดมการณ์ “ชายเป็นใหญ่”

ทั้งนี้การให้ความหมายและการอธิบาย “ชายเป็นใหญ่” หรือระบบปิตาธิปไตยในสังคมไทย คือการวิเคราะห์บทบาทความเป็นผู้หญิงทางด้านต่างๆ ได้แก่ กฎหมาย ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ รวมไปถึงการควบคุมเนื้อตัวและร่างกาย พฤติกรรมทางเพศของผู้หญิงในบริบทสังคมและวัฒนธรรมในสังคมนั้นๆ ถือเป็นขบวนการที่มีระบบ เรียกว่า “การขัดเกลาทางสังคม” คือ กระบวนการอบรมสั่งสอนทั้งโดยทางตรงและโดยอ้อมเพื่อให้บุคคลได้เรียนรู้ค่านิยม วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และกฎเกณฑ์ที่กลุ่มหรือสังคมได้กำหนดไว้เป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขและมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ขบวนการขัดเกลาในแง่ของการกล่าวถึงผู้หญิง จึงเป็นเรื่องที่สังคมยอมรับกันมาโดยตลอดว่าเป็นวัฒนธรรมที่ยังคงปรากฏในอย่างต่อเนื่อง มีการผลิตซ้ำ ตอกย้ำความหมายในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาษาและวรรณกรรม เป็นต้น

ดังนั้นการพิจารณาถึงวัฒนธรรมเชิงโครงสร้างจะทำให้เข้าใจถึง การขัดเกลาของระบบโครงสร้างพื้นฐานทางสังคมคือ ครอบครัว ซึ่งในอดีตลักษณะโครงสร้างของครอบครัวคนไทยและคนจีนมีความคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันที่ความเคร่งครัด เนื่องจากลักษณะโครงสร้างของชาวจีนตามขนบจารีตประเพณีจีนตั้งแต่สมัยโบราณ ทุกคนในครอบครัวจะยกย่องครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ หากมีใครแยกออกไปตั้งครอบครัวใหม่ถือเป็นเรื่องที่น่าละอาย ครอบครัวของคนจีนจะต้องมีสมาชิกครอบครัวสืบถึงห้ารุ่นอยู่รวมในบ้านเดียวกัน ระบบการปกครองในครอบครัวใหญ่นี้คือระบบอาวุโส หัวหน้าครอบครัวมีอำนาจเด็ดขาดในการจัดการเรื่องราวต่างๆ ภายในครอบครัว

ทว่าตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 ครอบครัวของคนจีนเปลี่ยนแปลงไปมาก รูปแบบของครอบครัวปรับขนาดเล็กลงมาจนกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว (nuclear family) เช่นเดียวกับครอบครัวคนไทย ซึ่งปกติการแบ่งงานกันทำภายในครอบครัวแบบนี้ระหว่างสามีภรรยา มักเป็นไปอย่างไม่เด็ดขาด แต่เนื่องจากประเพณีการแต่งงานของไทย อาจมีส่วนทำให้การกำหนดบทบาทในครัวเรือนยังคงมีรูปแบบที่ยกย่องให้ชายเป็นใหญ่ โดยมีคตินิยมว่า เมื่อผู้ชายพร้อมที่จะแต่งงาน ย่อมหมายถึง การพร้อมจะเป็นผู้ให้การปกครองดูแล รวมทั้งการสร้างสวัสดิภาพ และความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัว ส่วนผู้หญิงเมื่อพร้อมจะแต่งงาน ย่อมหมายถึง การพร้อมจะเป็นผู้ดูแลกิจการงานในบ้านเรือน และการเลี้ยงดูลูก ด้วยนัยดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้ชายรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนและผู้หญิงทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูก (ภัสสร ลิมานนท์, 2529: 103-104) ขบวนการขัดเกลาทางสังคมจึงเริ่มจากวัฒนธรรมและโครงสร้างของครอบครัวนั่นเอง

จากหน่วยเล็กที่สุดของสังคมสู่พื้นที่ทางสังคม สื่อในฐานะเป็นผู้ส่งต่ออุดมการณ์ ความงามของผู้หญิงอย่างหลากหลาย จนก่อเกิดเป็นกระแสเรื่องเรือนร่างของผู้หญิง ถูกผลิตซ้ำ ตอกย้ำความหมายผ่านอุดมคติเรื่อง “ผู้หญิงสวย” โดยเฉพาะในยุคสมัยใหม่ทั้งไทยและจีนที่ได้มีการนำความสวยงามเรือนร่างผู้หญิงผลักดันไปสู่ธุรกิจการค้าตามระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมที่เชื่อว่า เรือนร่างสตรีสามารถจัดการให้มี “ความงาม” ได้ เช่น ผู้หญิงสวยต้องมีรูปร่างผอมบาง ผิวขาว จมูกโด่ง เป็นต้น

ถึงแม้ว่าในยุคปัจจุบันบทบาทผู้หญิงเปลี่ยนไปจากฐานะภรรยา และแม่ กลายเป็นผู้หญิงที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่ผู้หญิงก็ยังไม่สามารถหลุดพ้นจากการถูกควบคุมเรือนร่างได้ ทั้งๆ ที่

ร่างกายเป็นสิทธิส่วนบุคคล แต่กลับกลายเป็นสิ่งที่ต้องขจัด “ส่วนเกิน” ของร่างกายราวกับเป็นโรค ร้าย น่ารังเกียจ “ร่างกาย” จึงถือเป็นสิ่งแรกที่ผู้หญิงมักถูกทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกัน เรือนร่างของผู้หญิงจึงเป็นพื้นที่ๆ เต็มไปด้วยอุดมการณ์ของเพศชาย เรือนร่างถูกกดทับด้วยกฎเกณฑ์ กฎระเบียบมากมายของสังคม เช่น การขัดเกลาร่างกายผ่านวรรณกรรมคำสอน

วรรณกรรม เป็นงานเขียนที่เกิดจากความตั้งใจของผู้เขียนในการที่จะถ่ายทอดความรู้สึก หรือทัศนะของผู้เขียนออกมาเป็นตัวอักษรอย่างมีชั้นเชิงและความงามทางภาษา โดยที่วรรณกรรมนั้น อาจเกิดจากประสบการณ์ แรงบันดาลใจ หรืออารมณ์สะท้อนใจของผู้เขียน ซึ่งวรรณกรรมคำสอน จะมีเนื้อหาที่มุ่งจะสอนหรือให้ข้อคิดที่ควรปฏิบัติแก่คนในสังคมไทยในขณะนั้น บางครั้งอาจจะ ประยุกต์คำสอนหรือข้อคิดนั้นๆ มาใช้ให้เหมาะกับปัจจุบันสมัยได้ ซึ่งวรรณกรรมคำสอนนี้เองถือเป็น สื่อที่ช่วยผลักดันกระบวนการขัดเกลาร่างกายเป็น “ผู้หญิงที่ดี” “ผู้หญิงสวย” “ผู้หญิงกิริยามารยาทงดงาม” ให้เกิดขึ้นจริงได้ ตัวอย่างเช่น “สุภาสิตสอนหญิง” ถือเป็นวรรณกรรมคำสอน ที่ให้ข้อคิด และแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนของผู้หญิง เช่น เรื่องของคุณค่าของผู้หญิง ที่ปลูกฝังผ่าน วรรณกรรมเมื่อครั้งอดีตและสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

เกิดเป็นสตรีมีศรีศักดิ์

ผู้ใดเกิดเป็นสตรีอันมีศักดิ์	บำรุงกายไว้ให้เป็นผล
สงวนงามตามระบอบให้ชอบกล	จึงจะพ้นภัยพาลการนิทา
	(สุภาสิตสอนหญิง, 2552: 9)

จากสุภาสิตข้างต้น เป็นการกล่าวถึง คุณค่าของผู้หญิง ว่าผู้หญิง คือ “ของอ่อน” ผู้หญิงคือ ความอ่อนโยน และอ่อนหวาน สำหรับผู้หญิงเมื่อเกิดมาคุณค่าที่สังคมคาดหวังคือ ความอ่อนโยน และงดงาม เป็นเสมือนเพชร อัญมณีที่มีค่าประดับประดาตกแต่งโลกให้สวยงามน่าอภิรมย์ อีกทั้ง ผู้หญิง คือ แม่ของโลก ผู้หญิงมีหน้าที่ให้กำเนิดบุตร และผู้หญิง คือ “ความสะอาด” หมายถึง คุณค่าของ ผู้หญิงต้องปราศจากราศีควา ต้องรักนวลสงวนตัว นอกจากนี้ผู้หญิงยังจะต้องแต่งกายให้สวยงาม เรียบร้อยอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

จะนุ่งห่มดูพอสมศักดิ์สงวน
ให้สมควรรับพัศตร์ตามศักดิ์ศรี
จะผัดหน้าทาแป้งแต่งอินทรีย์
ดูฉวีผิวเนื้ออย่าเหลือเกิน
บำรุงศักดิ์ตามศรีมิให้เงิน
เป็นสุภาพราบเรียบแลเจริญ
คงมีผู้สรรเสริญองค์ทรง
ว่าฉลาดแต่งร่างเหมือนอย่างหงส์
ถึงรูปงามทรมสงวนนวลองค์
ไม่รู้จักแต่งทรงก็เสียงาม

(สุภาสิตสอนหญิง, 2552: 16)

กายแต่งกายและการแต่งหน้าของผู้หญิงต้องอยู่ภายใต้กรอบอันหนาแน่นของสังคม เพราะ หากแต่งกายและการแต่งหน้าเกินกว่าความขอบเขตที่บัญญัติไว้ถือว่า เป็นการยั่วเย้าความต้องการทาง

เพศของชายได้ ทรงผมก็เช่นเดียวกัน ทรงผลที่ตีควรรับกับใบหน้า มองดูสภาพเรียบร้อย เจริญตา เจริญใจ เป็นผู้หญิงต้องแต่งตัว นอกจากนี้ในบทที่กล่าวว่า “เดินนี้มนวลก้าวไปไม่ไกวแขน” ใน สุภาษิตสอนหญิงกล่าวถึงกิริยามารยาทที่ผู้หญิงพึงปฏิบัติว่า

ประการหนึ่งซึ่งจะเดินดำเนินนาด ค่อยเยื้องยาดรยกลงไปกลางสนาม
อย่าไกวแขนสุดแขนเข้าห้ามปราม เสียมงามสงวนไว้แต่ในที
(สุภาษิตสอนหญิง, 2552: 20)

ผู้หญิงควรเดินอย่างแช่มช้อย นุ่มนวลไม่แข็งกระด้างกระโดกระเดก ไม่ก้าวเท้าเจ้าพรวดๆ แต่จะค่อยๆ เดินไป ไม่เร็ว และไม่ช้า ไม่ไกวแขนไปมาสุดแขน เพราะการไกวแขนถือว่าไม่เพียงไม่สวยงาม แต่เมื่อเดินไปในสถานที่คับคั่งด้วยผู้คน อาจเดินชนคนอื่นได้ ในกฎข้อนี้ยังพบลักษณะคำสอนในหนังสือ “สมบัติผู้ดี” ของพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) ได้กล่าวเอาไว้ว่า

“ผู้ดีย่อมไม่ใช้กริยาข้ามกรายบุคคล เช่น เมื่อเดินเข้าใกล้ใคร ก็หลีกเลี่ยงในระยะเวลาที่พอเหมาะ ไม่ยกมือยกเท้าไปกระทบใคร ไม่ชี้มือหรือยกมือให้ผ่านใคร หรือข้ามศีรษะใคร ไม่ว่าเขาจะนั่ง นอน ยืน เดิน ไม่เหยียบเท้าใส่ใคร เมื่อท่านผู้ใหญ่ที่นั่งอยู่ ไม่เดินเฉียดไป ต้องคลานไปหรือเดินก้มหลังไป...” “ผู้ดีย่อมไม่ลุกนั่งเดินเหินให้พรวดพราดโดนผู้คนหรือสิ่งของแตกเสียหาย” หมายความว่า ขณะที่เรานั่งอยู่ นอนอยู่ ก่อนที่จะเคลื่อนที่ไป เช่น จะลุกขึ้น ต้องนึกถึงก่อนว่าเราจะลุกไปทางไหน ตรวจดูให้รอบตัวก่อนว่ามีอะไรกีดขวางอยู่หรือไม่ เมื่อดูรอบคอบแล้วจึงค่อยลุกขึ้นเคลื่อนที่ไป...”

รวมไปถึงการขัดเกลาผู้หญิงผ่านพระพุทธศาสนา พบว่า สังคมไทยได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดีย ผ่านทางศาสนา คือ ทั้งศาสนาพุทธ และศาสนาพราหมณ์ รวมไปถึงอิทธิพลจากจีน จากความสัมพันธ์ที่มีมาอย่างยาวนาน ในวัฒนธรรมของอินเดียและจีนนั้น ผู้หญิงมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ชายมาก จะเห็นได้จากมนุธรรมศาสตร์ของอินเดีย มีข้อความเกี่ยวกับผู้หญิงว่า “เมื่อเยาว์บิดาเป็นผู้คุ้มครองรักษา เมื่อเป็นใหญ่เป็นหนาที่ของสามี และเมื่อแก่เป็นหนาที่ของบุตรชาย” (สังข์ พันธ์ไทย, 2531: 7) ส่วนจีนก็มีความเชื่อว่า การได้ลูกสาวถือว่า “ขาดทุน” ยังมีลูกสาวมากถือว่าครอบครัวนั้นเคราะห์ร้าย (พระยาอนุมานราชธน, 2509: 87) ฉะนั้นบทบาทของผู้หญิงต่อศาสนา มักจะมีน้อยกว่าผู้ชาย เพราะผู้ชายคือผู้สืบทอดแต่ละศาสนา ทางศาสนานักบวชส่วนใหญ่จึงมักเป็นผู้ชาย

จะเห็นได้ว่าศาสนาต่างๆ ให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เพราะผู้หญิงจะมีสิทธิ์ที่จะเป็นนักบวชอยู่ในระดับหนึ่งเท่านั้น หากพิจารณาในสมัยพุทธกาล ครั้งแรกพระพุทธเจ้ามิได้ทรงอนุญาตให้สตรีบวช ต่อมาภายหลังพระอานนท์ทูลถามว่า ผู้หญิงจะมีโอกาสบำเพ็ญเพียรเพื่อบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ได้หรือไม่ พระพุทธเจ้าทรงตอบว่า ทุกคนมีโอกาสเหมือนกัน พระอานนท์จึงได้ทูลขออนุญาตให้พระนางมหาปชาบดีโคตรมีและคณะเป็นภิกษุณี พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาต แต่มีเงื่อนไข 8 ประการ คือ ภิกษุณีจะต้องขึ้นกับภิกษุ ดังนี้ ประการที่หนึ่ง พระภิกษุณีถึงจะบวชได้ 100 พรรษา ก็ต้องกราบไหว้พระภิกษุ แม้เพียงบวชได้เพียงวันเดียว ประการที่สอง ห้ามไม่ให้อยู่จำพรรษาในวัดที่ไม่มีพระภิกษุอยู่ ประการที่สาม ต้องลงโบสถ์ทำอุโบสถ สังฆกรรม และฟังคำสอนจากพระภิกษุทุกๆ ครึ่งเดือน ประการที่สี่ เมื่อจำพรรษาแล้ว ต้องทำพิธีบวรณากับทั้งภิกษุและพระภิกษุณี ประการที่ห้า ถ้าต้องโทษเพราะอาบัติหนัก ต้องทำพิธีกรรมจากทั้งสองฝ่าย ประการที่หก

ต่อไปสตรีจะบวชได้จะต้องบวชจากสงฆ์ทั้งสองฝ่าย ประการที่เจ็ด ต้องไม่กระด้างกระเดื่องต่อภิกษุสงฆ์ และประการที่แปด ภิกษุว่ากล่าวตักเตือนภิกษุณีได้ แต่พระภิกษุณีจะว่ากล่าวตักเตือนภิกษุไม่ได้

จะเห็นได้ว่าสถานภาพของพระภิกษุณีต่ำกว่าภิกษุมาก ปัจจุบันการบวชชีมีสถานภาพเท่ากับสามเณรเท่านั้น (ธีรพงศ์ ประสงค์ลาภ, 2535: 32-33) ฉะนั้นพื้นฐานที่ใช้ในการกำหนดบทบาทของผู้หญิงและผู้ชาย เป็นที่ยอมรับกันว่าสถานภาพของผู้หญิง ว่าอยู่ในระดับค่อนข้างทัดเทียมชาย รวมทั้งไม่แบ่งแยกบทบาทของหญิงชายอย่างเด็ดขาดก็ตาม แต่ยังปรากฏหลักฐานว่า มีทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ยกย่องให้ชายเป็นใหญ่กว่าผู้หญิง และมีบทบาทที่สำคัญกว่า ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะได้รับค่านิยม อิทธิพลมาจากพุทธศาสนาที่ยกย่องให้ชายเป็นใหญ่กว่า สำคัญกว่าสามารถบวชเป็นพระได้ ขณะที่ผู้หญิงมีบทบาทเป็นเพียงผู้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาโดยมีบุตรชายและถวายจตุปัจจัยขณะที่พระครองสมณะเพศอยู่

นอกจากนี้สังคมยังมีความคาดหวังในบทบาทของผู้หญิง เพราะผู้หญิงคือความบันเทิงทางกาย เป็นผู้สนองความต้องการของเพศชาย ผู้ชายมีสิทธิที่จะเลือกผู้หญิงมาเป็นคู่ครอง แต่ผู้หญิงไม่อาจจะเป็นผู้เลือกคู่ครองให้แก่ตนเองได้ ดังเช่น “การถวายตัว” ผู้หญิงจะต้องทำทุกวิถีทางให้ตนเองมีความงามผ่านเกณฑ์ของผู้รู้ และถูกรองไม่ต่างจากสินค้า หากพบตำหนิใดๆ สินค้าชิ้นนั้นก็ไม้อาจจะเดินทางเข้าสู่สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ได้ หรือถ้าหากเข้าไปได้แล้ว ฆะตกรรมของผู้หญิงเหล่านั้นก็ต้องตกอยู่ในความทุกข์ เพราะไม่ได้เริ่มต้นจากความรักเหมือนคนธรรมดาทั่วไป ทั้งนี้อำนาจของชื่อเสียงและเงินทอง ก็เป็นแรงผลักดันให้พวกเธออยากก้าวข้ามความธรรมดาสู่ความยิ่งใหญ่ด้วยเช่นกัน

อาจกล่าวได้ว่า “ความงามบนเรือนร่าง” เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นกุญแจเปิดพื้นที่ของผู้หญิง ความต้องการพื้นที่คืออุดมการณ์ของผู้หญิงที่เชื่อว่าตนเองมีสิทธิไม่น้อยกว่าผู้ชาย ผู้หญิงจึงยอมทนทุกข์ทรมานกับกิจกรรมต่างๆ เพื่อแลกมาด้วยความสวยงาม เมื่อได้มาแล้วก็ต้องนำมาตีราคาความงามเป็นคุณค่าที่เหมาะสมและดีงามตามค่านิยมของสังคมยุคนั้นๆ หรือไม่ ซึ่งหากเป็นคุณค่าตามที่สังคมกำหนดแล้วก็ถือว่าความพยายามที่ผ่านมาไม่สูญเปล่า แต่ถ้าหากเป็นคุณค่าที่ไม่ได้ตรงตามที่ต้องการหรือกำหนดก็เท่ากับความพยายามนั้นไม่มีค่าใดๆ เลย อีกทั้งยังตกเป็นจำเลยในสังคม ตัวอย่างเช่น ประเพณีการมัดเท้าของคนจีน ที่เชื่อว่าการมีเท้าดอกบัวคือความงามสูงสุด หากหญิงผู้ใดมีเท้าเช่นนี้แล้วจะพบเจอแต่สิ่งอันเป็นสิริมงคล ทว่าผู้หญิงคนใดมัดเท้าแล้วไม่ได้ขนาดตามค่านิยมของคนในสมัยนั้นก็จะกลายเป็นเพียงคนพิการที่ไร้ประโยชน์ เพราะการรัดเท้าจะทำให้นิ้วเท้ากระดูก ผิดรูปปร่างจากเดิม จนไม่อาจจะทรงตัวให้เดินได้ด้วยตนเอง

ผู้หญิงยังเท่ากับ “การเป็นแม่” เป็นต้นกำเนิดแห่งชีวิตใหม่ เป็นสาเหตุให้ผู้หญิงมีบทบาทและหน้าที่หลักในการเป็นแม่ และเลี้ยงดูลูก จากการศึกษาจะพบว่า ผู้หญิงเมื่อเป็นภรรยา บทบาทสำคัญที่เด่นชัดคือการเป็นแม่ แม่จะต้องเป็นสถานศึกษาแห่งแรกของลูก ทั้งนี้เพื่อสอนขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเฉพาะแม่ที่มีลูกเป็นผู้หญิง จะต้องสอนให้ลูกสาวเห็นถึงบทบาทชั้นสูงชั้นของผู้หญิง เช่น การเป็นแม่บ้านแม่เรือน การดูแลสุขภาพความงามทั้งจากภายในและภายนอกให้ลูกสาวตระหนักอยู่เสมอว่า ตนเองจะต้องอยู่ในกรอบที่ดีงามของสังคม ตัวอย่างเช่น การสอนถึงการแต่งงานมีครอบครัว และการมีลูกนั้นเปรียบได้กับเป็นการเติมเต็ม “ความเป็นผู้หญิงให้สมบูรณ์” ชีวิตและตัวตนของผู้หญิงเหลือไว้แต่เพียงการแสดงบทบาท และหน้าที่ของการเป็นแม่ที่ดีเพื่อลูก และ

คนในครอบครัวอย่างไม่มีเงื่อนไข ถึงแม้ว่าผู้หญิงจะทุ่มเททั้งชีวิตเพื่อการเป็นแม่ แต่ทว่าบทบาทและหน้าที่เหล่านั้นกลับไม่ถูกให้คุณค่า และถูกมองข้ามจากคนในครอบครัว

ทั้งนี้ก็เพราะระบบชายเป็นใหญ่ ให้คุณค่าของผู้หญิงน้อยกว่ามาโดยตลอด บทบาทที่ผู้หญิงได้จึงไม่เท่าเทียมกับผู้ชาย ซึ่งผู้ชายได้ยึดตำแหน่งสำคัญๆ ในทุกระดับของสังคม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักการเมือง หรือแม้แต่อาชีพครูผู้ถ่ายทอดความรู้ เช่น ครูสอนวิชาพลศึกษา หากเป็นครูผู้หญิงสอน ความเชี่ยวชาญ ความแข็งแกร่งก็สู้ผู้ชายไม่ได้แทบทุกทาง ฉะนั้น ผู้หญิงจึงมักถูกปฏิเสธจากสังคมให้ดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในสังคมมาโดยตลอด ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการเรียกร้องถึงสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคเท่าเทียมกันของผู้หญิง และการเรียกร้องนี้ก็ได้ผลตอบรับที่ดีขึ้นเรื่อยมา เช่น การที่ผู้หญิงได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้นในภาครัฐหรือเอกชน การให้การยอมรับความสามารถของผู้หญิงในการทำงาน แต่ทว่าในทางปฏิบัติแล้วเราก็คงเห็นได้ว่า ในสังคมทั้งไทยและจีนผู้หญิงยังคงถูกกดทับด้วยอำนาจของสังคมเสมอ คุณค่าและความงามของผู้หญิงยังคงเป็นเพียงสิ่งที่ชวนไว้ก่อบอดดีดและจินตนาการ เป็นคุณค่าที่มุ่งหวังไว้เพื่อจะให้เป็นเอกชนในอดีตซึ่งสวนทางกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงและผันแปรอยู่ตลอดเวลา

สรุปและอภิปรายผล

“ร่างกาย” ของผู้หญิงยังคงตกอยู่ภายใต้การบงการของผู้มีอำนาจ การอ้างอิงถึงความเชื่ออันเป็นนามธรรมทั้งที่พิสูจน์ได้และพิสูจน์ไม่ได้ก็ตาม ได้สร้างความเจ็บปวดทั้งกายและใจของผู้หญิงเสมอมา แต่ทว่าความเจ็บปวดเหล่านั้นกลับเป็นความเจ็บปวดที่ผู้หญิงให้การยินยอมแต่โดยดี ไม่มีข้อแม้ ไม่มีการเรียกร้อง ไม่ต่อต้านหรือกระทำการฝ่าฝืน ทั้งนี้เพราะอุดมการณ์ทางวัฒนธรรมที่สะสมในระบบคิดจนกลายเป็น “วัฒนธรรมกระแสหลัก” ของสังคมนั้นๆ ที่ทุกคนสามารถรู้และเข้าใจได้จากการฝึกฝน การอบรม การให้ความรู้ผ่านสถาบันพื้นฐานคือครอบครัว แต่ถ้าหากพบว่าบุคคลใดกระทำการแปลกแยกไปจากกฎเกณฑ์เหล่านั้นแล้วก็จะกลายเป็นที่ไม่ได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกับสังคมไทยและสังคมจีน ที่มีเรื่องของวัฒนธรรมความเชื่อมาเป็นตัวกำหนดคุณค่าของผู้หญิง พิจารณาได้จากเรื่องราว นิทาน และวรรณคดีวรรณกรรมต่างๆ ที่เล่าให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้หญิงควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ ตลอดจนที่มาของความเชื่อนั้นๆ โดยใช้ความเก่าแก่ และการอ้างถึงบรรพบุรุษ ทั้งนี้เพื่อความน่าเชื่อถือ และส่งผลต่อค่านิยมที่ยังคงฝังลึกจนเป็นอุดมการณ์สืบต่อไปเรื่อยๆ ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุคสมัย

สิ่งที่น่าสนใจคือ เพราะเหตุใดร่างกายของผู้หญิงจึงตกอยู่ภายใต้การบงการของผู้มีอำนาจซึ่งก็คือบุรุษเพศมาได้ยาวนานถึงเพียงนี้ ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งคือด้วยสรีระของผู้หญิงนั้นมีความบอบบางและด้อยกว่าในเรื่องของพลังกำลังเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ชาย เป็นสรีระที่ถูกรังแกและข่มเหงได้ง่าย เป็นเหตุผลจำยอมทางกายภาพที่ผู้หญิงมีอาจโต้แย้งได้ แม้ว่าในสังคมปัจจุบันผู้หญิงจะมีโอกาสในการฝึกฝนร่างกายให้แข็งแกร่งทัดเทียมเท่าผู้ชาย แต่ก็ยังเป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น ฉะนั้น จึงเป็นที่น่าศึกษาต่อไปว่า ทศนคติหรือมุมมองของสังคมต่อความงามของผู้หญิงนั้นจะเป็นอย่างไรต่อไปในอนาคต จะมุ่งไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือแย่ลง จะยังคงอ้างถึงอุดมการณ์คาสอนเดิมหรือปรับเปลี่ยนไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมล้วนขึ้นอยู่กับ การปลูกฝังค่านิยม แนวคิด ทั้งจากครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อมและสังคมโดยผ่านสื่อต่างๆ ที่มีอิทธิพลในปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

- กรรณิการ์ โกวิทกุล และคณะ. (2549). **พลิกมานไม้ไผ่**. กรุงเทพฯ: บุ๊คส์ไมล์.
- กฤตยา อาชวนิจกุล. (2547). **“ผู้หญิง” ในวาทกรรมการเมืองเรื่องเพศและสิทธิอนามัยเจริญพันธุ์**. ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ลิซซิง จำกัด. คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. **สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย**.
- จันทร์ฉาย ภัคอุทัย. (2553). **ประวัติศาสตร์จักรวรรดิจีน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เทิด เกียรติภูมิ. (2539). **สิ่งมหัศจรรย์บนแผ่นดินจีน**. กรุงเทพฯ: ชรัสมิตร.
- ปกรณ ลิมปสุรณ. (2555). **เหตุเกิดในราชวงศ์ชิง**. กรุงเทพฯ: ชวนอ่าน.
- ประยงค์ อนันทวงศ์. (2529). **แลหลังจีน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- พนิดา หันสาสดี. (2544). **รายงานการวิจัยเรื่อง ผู้หญิงในภาพยนตร์: กระบวนการผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของผู้หญิงในสังคมไทย**. โครงการฝึกอบรมนักวิจัยด้านสตรีศึกษา รุ่นที่ 4 พ.ศ. 2542-2544 ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภูษิตา อุดมอักษรภาดา. (2551). **นางมหรสพไทย: พัฒนาการทางอัตลักษณ์ของความเป็นหญิงจากมหรสพหญิงโบราณถึงมหรสพปัจจุบัน**. ภูษิตา อุดมอักษรภาดา.
- มองซิเออร์ เดอ ลาลูแบร์. (2548). **จดหมายเหตุ ลา ลูแบร์ ราชอาณาจักรสยาม**, (สันต์ ท.โกมลบุตร, ผู้แปล), นนทบุรี: ศรีปัญญา.
- เล่าชวนหัว. (2534). **บันทึก: สิ่งขำขันทางมนุษยศาสตร์**. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- วิทยาลัยภาษาจีน, มหาวิทยาลัยครุฑน่านจิง, มหาวิทยาลัยครุฮันฮุย. (2550). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเทศจีน**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- เสนาะ เจริญพร. (2548). **ยุคผู้หญิงกับสังคมในวรรณกรรมไทยพองสบู่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เสี่ยวหลง. (2551). **China Tips สารชีวิตจากแดนมังกร**. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- หลุยส์ ดูปลาตร์. (2540). **สถานะของผู้หญิงมีสามีในประเทศสยาม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- หลี่ เสี่ยวเซียง. (2551). **ต้นกำเนิดชนชาติจีนและประเพณีจีน**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- อดุลย์ รัตนมันเกษม. (2548). **เรื่องเพศในวัฒนธรรมจีน 4,000 ปี**. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- อู๋เจียเยะ. (2554). **60 โผ้นทะเล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โพสท์บุ๊กส์.
- 国务院侨务办公室, 国家汉语国际推广领导小组办公室. (2007). **《中国文化常识》** 北京: 高等教育出版社.
- 宁继鸣, 王尧美, 赵跃, 杜文清. (2013). **《中国概况》**, 北京: 北京语言大学出版社.
- 裴晓睿. (2011). **《新汉泰词典》**, 南宁: 广西教育出版社.
- 孔丘. (2006). **《诗经》** 编订, 北京: 北京出版社.